

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบัน ภาคการเกษตรมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญของโลก อาทิเช่น ยางพารา ข้าว มันสำปะหลัง กุ้ง และปลา อีกทั้ง ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม แม้ว่าแนวโน้มของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาเกษตรจะมีสัดส่วนลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับสาขาอุตสาหกรรมและบริการ แต่ทว่าในส่วนนี้มีสินค้าจากภาคการเกษตรเป็นวัตถุดิบสนับสนุนอยู่ด้วย (สำนักนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2550: ออนไลน์) การเกษตรจึงมีความสำคัญ และเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งประเทศ เป็นวิถีเกษตรกรรมที่ผูกโยงการผลิต การบริโภค เข้ากับวิถีวัฒนธรรมของประชาชน การพัฒนาระบบเกษตรกรรมที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่องจึงเป็นแนวทางการพัฒนาความรู้ และภูมิปัญญาของสังคมที่จะนำมาสู่การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเท่าทัน (บัณฑิต อ่อนดำ, 2553: ออนไลน์) สอดคล้องกับคำกล่าวของ Norman Uphoff ที่ว่า “ความยั่งยืนของสังคมเกษตรกรรม คือความยั่งยืนของสังคมทั้งหมด” (ประเวศ วะสี, 2553: ออนไลน์)

การพัฒนาการเกษตรให้ยั่งยืนได้นั้น จำเป็นต้องให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความไม่ประมาท ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน การสร้างเครือข่ายพันธมิตร ตลอดจนการใช้ความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ โดยจะให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างรอบคอบ และระมัดระวังอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้การเกษตรสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน รวมทั้งเกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2551: ออนไลน์)

การที่เกษตรกรจะสามารถพัฒนาการเกษตรให้มีความยั่งยืนได้ เกษตรกรควรที่จะมีลักษณะอุปนิสัยที่เป็นเลิศในด้านการเข้าใจตนเอง การเข้าใจผู้อื่น และการปรับปรุงพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สอดคล้องกับแนวคิด 7 อุปนิสัยที่เป็นเลิศสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพของ Stephen R. Covey โดยพบว่าอุปนิสัยทั้ง 7 ประการ เป็นรากฐานที่จะทำให้คนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน รวมถึงสามารถดำรงชีวิตให้ประสบความสำเร็จและมีความสุขอย่างแท้จริง (Covey, 2004)

ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 การชนะใจตนเอง ประกอบด้วย

อุปนิสัยที่ 1 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำก่อน (Be Proactive) มีความรับผิดชอบต่อชีวิตของตนเอง เลือกที่จะทำ หรือริเริ่มในสิ่งที่ดี

อุปนิสัยที่ 2 การเริ่มต้นด้วยจุดหมายในใจ (Begin with the End in Mind) มีการกำหนดทิศทางชีวิตของตนเองอย่างชัดเจน

อุปนิสัยที่ 3 การทำตามลำดับความสำคัญ (Put First Things First) จัดลำดับความสำคัญของงานที่จะต้องทำ และทำสิ่งที่สำคัญที่สุดก่อน

ส่วนที่ 2 การชนะใจผู้อื่น ประกอบด้วย

อุปนิสัยที่ 4 การคิดแบบชนะ/ชนะ (Think Win/Win) มีทัศนคติในทางบวก เชื่อว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกัน และมองว่าความสำเร็จเกิดจากความร่วมมือกัน

อุปนิสัยที่ 5 การเข้าใจผู้อื่น ก่อนจะให้ผู้อื่นเข้าใจเรา (Seek First to Understand, Then to be Understood) ทำความเข้าใจมุมมองของผู้อื่นก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นของตน

อุปนิสัยที่ 6 การผนึกพลังประสานความต่าง (Synergize) ร่วมมือกันทำงานเพื่อให้ได้ผลงานที่ดียิ่งกว่าการทำโดยลำพัง

ส่วนที่ 3 การปรับปรุงตนเอง ประกอบด้วย อุปนิสัยที่ 7 การลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ (Sharpen the Saw) ปรับปรุงตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อปรับตัวและสร้างความเข้มแข็งให้กับตนเอง

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้เกิดความยั่งยืนได้นั้น จะมีประสิทธิผลเมื่อเกษตรกรได้รับการวางรากฐาน และพัฒนาอุปนิสัยทั้ง 7 ประการดังกล่าว เพื่อให้เกิดความพร้อมก่อนการเริ่มต้นในชีวิตการทำงาน กล่าวคือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งนอกจากจะได้รับความรู้ทางวิชาการแล้ว ควรที่จะได้รับการปลูกฝัง และพัฒนาระดับอุปนิสัยให้มีครบทั้ง 7 ประการสู่ความเป็นเลิศอย่างแท้จริง

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาาระดับอุปนิสัยของนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ศึกษาอยู่ในภาควิชาศึกษาวิทยาและโรคพืช ภาควิชาพืชศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและส่งเสริมเผยแพร่การเกษตร และภาควิชาสัตวศาสตร์และสัตว์น้ำ โดยใช้แนวคิด 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิผลยิ่งของ Stephen R. Covey เพื่อเป็นแนวทางสำหรับนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในการพัฒนาอุปนิสัย 7 ประการเพื่อเป็นผู้มีประสิทธิผลยิ่งต่อไปในอนาคต ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของคณะเกษตรศาสตร์ที่ว่า “เป็นสถาบันการศึกษาและวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์การเกษตรชั้นนำตาม

มาตรฐานสากล ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและคุณธรรม มีการบริหารจัดการที่ดี และสามารถพึ่งพาตนเองได้” (สำนักงานคณะ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552: ออนไลน์) ตลอดจนทำให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต และประกอบอาชีพเกษตรกรได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติ บ้านเมืองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับอุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง 7 ประการ ตามหลักการของ Stephen R. Covey ของนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. เพื่อเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับอุปนิสัยของนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กับคุณลักษณะทั่วไปของนักศึกษา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบระดับอุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง 7 ประการ ตามหลักการของ Stephen R. Covey ของนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. ทำให้ทราบความแตกต่างและความสัมพันธ์ระหว่างระดับอุปนิสัยของนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กับคุณลักษณะทั่วไปของนักศึกษา
3. เพื่อให้นักศึกษาหรือผู้ที่สนใจสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระดับอุปนิสัยทั้ง 7 ประการอันนำไปสู่การเป็นผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง

นิยามศัพท์

อุปนิสัย หมายถึง การผสมผสานระหว่างความรู้ ทักษะ และความปรารถนา (Covey, 2004)

อุปนิสัยแสดงพื้นฐานทางอารมณ์ หมายถึง อุปนิสัยพื้นฐานของหลัก 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง ซึ่งแสดงถึงอารมณ์ และความรู้สึกรู้สึกต่อตนเอง และผู้อื่น

อุปนิสัยแสดงความสมดุลในการดำเนินชีวิต หมายถึง อุปนิสัยพื้นฐานของหลัก 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง แสดงถึงความสมดุลในชีวิต และการทำงาน

7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง หมายถึง 7 อุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง ตามหลักการของ Stephen R. Covey (2004) ซึ่งประกอบด้วย อุปนิสัยที่ 1 คือ การเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำก่อน อุปนิสัยที่ 2 คือ การเริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ อุปนิสัยที่ 3 คือ การทำตามลำดับความสำคัญ อุปนิสัยที่ 4 คือ การคิดแบบชนะ/ชนะ อุปนิสัยที่ 5 คือ การเข้าใจผู้อื่น ก่อนให้ผู้อื่นเข้าใจเรา อุปนิสัยที่ 6 คือ การผนึกพลังประสานความต่าง และอุปนิสัยที่ 7 คือ การลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ

กลุ่มอุปนิสัยเพื่อชัยชนะส่วนตัว หมายถึง กลุ่มอุปนิสัยเพื่อชนะใจตนเอง ซึ่งประกอบด้วย
อุปนิสัยที่ 1 การเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำก่อน อุปนิสัยที่ 2 การเริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ อุปนิสัยที่ 3
การทำตามลำดับความสำคัญ และอุปนิสัยที่ 7 การลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ

กลุ่มอุปนิสัยเพื่อชัยชนะในสังคม หมายถึง กลุ่มอุปนิสัยเพื่อชนะใจผู้อื่น ซึ่งประกอบด้วย
อุปนิสัยที่ 4 การคิดแบบชนะ/ชนะ อุปนิสัยที่ 5 การเข้าใจผู้อื่น ก่อนให้ผู้อื่นเข้าใจเรา อุปนิสัยที่ 6
การผนึกพลังประสานความต่าง และอุปนิสัยที่ 7 การลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ

นักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับ
ปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2553